SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2026/27:329

av Peter Eriksson (SD)

Bättre vägunderhåll och träffsäkra hastighetsgränser

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hastighetsgränserna på det statliga vägnätet i glesbygd och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka insatserna för vägunderhåll på det statliga vägnätet i norra Sverige och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över principerna för fördelningen av statliga medel till vägar och vägunderhåll och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten att införa dynamiska och situationsanpassade hastighetsgränser på det statliga vägnätet och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med en redovisning av genomförda översyner samt förslag till åtgärder och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Vägarna är en grundläggande förutsättning för att människor ska kunna bo och arbeta i hela landet. I norra Sverige är avstånden långa och bilen behövs ofta för resor till arbete, vård, utbildning och samhällsservice. Vägnätet är också viktigt för näringslivets transporter och för beredskapen.

Motionens mål är att vägarna ska hålla en godtagbar standard och att hastighetsgränserna ska grundas på förhållandena på den vägsträcka där de gäller. Trafiksäkerheten ska väga tungt. Samtidigt behöver besluten ta hänsyn till vägarnas skick, trafikmängd och betydelse för människors och företags framkomlighet.

Riktade resurser till vägunderhåll i norra Sverige

Det finns ett eftersatt underhåll på delar av vägnätet i norra Sverige. Klimatförhållanden, långa avstånd och omfattande transporter ställer särskilda krav på vägarna. Ojämna vägbanor, sprickor, tjälskador och bristande bärighet påverkar framkomlighet och kan även ha betydelse för trafiksäkerheten. När underhåll skjuts upp riskerar skadorna att förvärras och bli mer kostsamma att åtgärda.

Vägunderhållet har också stor betydelse för trafiksäkerheten. Skador i vägbanan, bristande bärighet och slitna vägmarkeringar kan påverka trafikanternas möjlighet att färdas säkert och uppfatta vägens sträckning. Förebyggande underhåll och åtgärder i tid är därför en viktig del av det långsiktiga trafiksäkerhetsarbetet.

Därför behövs ökade och riktade resurser för att ta igen underhållsbehoven på det statliga vägnätet i norra Sverige. Prioriteringarna bör utgå från vägarnas faktiska skick och behovet av åtgärder, så att vägar som är viktiga för arbetspendling, företagande, transporter och samhällsservice får en tillförlitlig standard året runt.

En fördelning som tar hänsyn till vägarnas behov

När statliga medel fördelas till vägar och underhåll bör befolkningsunderlaget vägas samman med flera andra förhållanden. Hänsyn behöver tas till vägnätets längd, vägarnas skick, underhållsbehov, klimatförhållanden och bärighet. Även vägarnas betydelse för arbetspendling, näringslivets transporter, regional tillgänglighet och beredskap bör ingå.

En sådan fördelning ger bättre förutsättningar att rikta resurser dit där behoven är stora och där fungerande vägar har avgörande betydelse för människor och verksamheter. Regeringen bör därför se över vilka kriterier som används och hur de påverkar prioriteringarna mellan olika delar av landet.

Hastighetsgränser utifrån förhållandena på vägen

Hastighetsgränser påverkar både trafiksäkerheten och restiderna. Riskbilden skiljer sig mellan olika vägsträckor och påverkas bland annat av vägstandard, sikt, trafikmängd, olyckshistorik och anslutningar. Besluten bör därför bygga på en tydlig bedömning av den faktiska risken och den förväntade trafiksäkerhetsnyttan på den aktuella sträckan.

En nationell översyn bör särskilt granska hastighetsgränser i glesbygd och på sträckor där gränserna har sänkts. Den bör också belysa hur besluten påverkar restider och tillgänglighet till arbete och samhällsservice. Där vägarnas standard är bristfällig bör behovet av underhåll och förbättringar vägas in i helhetsbedömningen. Målet är väl avvägda hastighetsgränser som motsvarar vägarnas förutsättningar och risker.

Dynamiska hastighetsgränser

Väg- och trafikförhållanden kan förändras med väder, väglag, sikt, vägarbeten och trafikbelastning. Dynamiska hastighetsgränser kan göra det möjligt att anpassa hastigheten efter aktuella förhållanden. Hastigheten kan sänkas när riskerna ökar och, där vägens utformning och säkerhetsbedömningen medger det, anpassas när förhållandena är goda.

Trafikverket bör därför utreda var dynamiska hastighetsgränser kan ge nytta på det statliga vägnätet. Utredningen bör redovisa möjliga försöksträckor och bedöma trafiksäkerhet, teknik, kostnader och hur reglerna kan göras tydliga för trafikanterna. Den bör även pröva om dynamiska gränser kan användas vid förutsägbara trafikvariationer under exempelvis jul- och påskhelger, semesterperioder och olika årstider. Storhelger och årstider kan ge vägledning om när variationer väntas, medan hastigheten bör anpassas efter trafikmängd, väglag och sikt på den aktuella sträckan.

Uppföljning

För att översynerna ska leda till konkreta förbättringar bör regeringen återkomma till riksdagen med resultaten och en plan för det fortsatta arbetet. Redovisningen bör tydliggöra vilka kriterier som ska användas, vilka brister som prioriteras och hur åtgärderna ska följas upp. På så sätt kan vägunderhåll och hastighetsbeslut bedömas öppet utifrån både säkerhet och framkomlighet.

Peter Eriksson (SD)